

web tasarımı

Aycan Gönenç

macline@aycangonenc.com

www.aycangonenc.com

WebMaster kime denir?

Program bilenlere mi, yoksa kodları bilenlere mi Webmaster diyoruz?

Geçtiğimiz günlerde bir bilgisayar dergisinde şöyle bir yazı okudum; "Kod öğrenerek Amerika'yı baştan keşfetmeye ne gerek var? Dreamweaver'ı kullanarak, harika Web sayfaları yapabilirsiniz!" Yazının devamında ajansların kod bilen Web tasarımcısı aramalarının son derece mantıksız olduğu yazılıydı.

Hızlı tüketimin ve "konserve çözümlerin" yaşantımızın her saniyesine hakim olduğu günümüzde Web tasarımı da bu anlayıştan payına düşeni alıyor. Başta televizyon olmak üzere bizi çevreleyen tüm iletişim kaynaklarından aynı mesajları alıyoruz. "Uğraşmanıza gerek yok, öğrenmenize gerek yok... Kolay yoldan para kazanın! Bir haftada zayıflayın! İki haftada meslek sahibi olun!"

Bu "konserve çözümler" bir başka söylemle bir araya gelince gerçekten ortalığı iyice karıştırıyor. "Herkes her işi deneyebilir, herkes her konuda fikir öne sürebilir!" Konuya özgürlük ya da girişimcilik ruhu gibi kulplar da takıldıktan sonra artık rahat rahat ahkam kesebilir hale geliyoruz.

Program bilmek bizi Webmaster yapar mı?

Diyelim ki Dreamweaver ya da GoLive gibi bir Web editörünü kullanmayı su gibi biliyorsunuz, ama HTML kodlarından bir habersiniz... Bu durumda sizce Webmaster dememiz mümkün mü? Bazılarına

göre mümkün! Nedense Photoshop kullanmanın bizi fotoğraf sanatçısı yapmayacağını ya da Word'de yazı yazabilmenin bizi ünlü bir yazar yapamayacağını biliyoruz, ama aynı ince düşünceyi Web tasarımı söz konusu olunca gösteremiyoruz. Şüphesiz lafım kendisine hobi amaçlı kişisel Web sayfası yapanlara değil. Ancak bu mantıkla müşteriye, parayla iş yapan yüzlerce insan var. Bu mantıkla hazırlanan altyapısız ve "doğuştan sakat" Web sitelerini, bu işe gerçekten emek veren insanların onda bir fiyatına pazarlıyorlar. Web her gün gereksiz kodlarla iyice şişmiş, ekrana gelmesi dakikalar süren, arama motorlarının indeksleyemediği, kolayca güncellenemeyen yüzlerce yeni sayfaya merhaba diyor!

İşin kolayına kaçmak gerçekte işimizi kolaylaştırıyor mu?

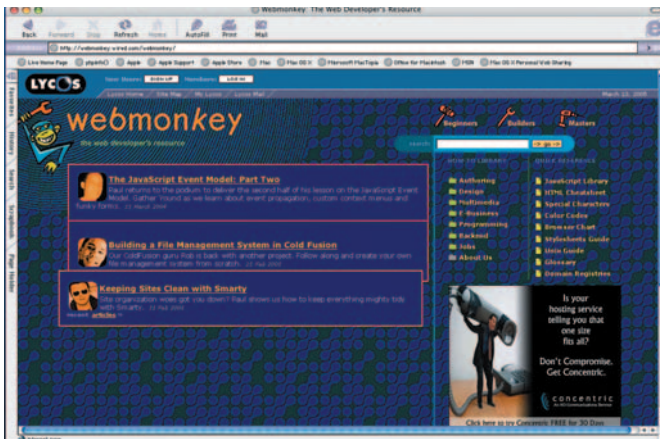
İlk bakışta yanıt "Evet" olsa dahi, işin kolayına kaçanların çok geçmeden aslında kendi kendilerine zorluk çıkardıklarını söylemek mümkün. Veritabanı uygulamalarından bir haber olan bir "Webmaster" salt Dreamweaver kullanarak müşterisine bir site yaptığında, müşterisinin her bir ürünü için oturup ayrı bir sayfa yapmak zorunda kalıyor. Müşterinin sayfalarda istediği en küçük bir değişiklikte, geri dönüp tüm sayfaları tek tek düzenlemek zorunda kalabiliyor. Normalde, bir veritabanı uygulamasında tek bir tıklama ile yapabileceği bu işlem için harcadığı süreyi de "güncelleme bedeli" olarak müşterisine yazıveriyor üstelik.

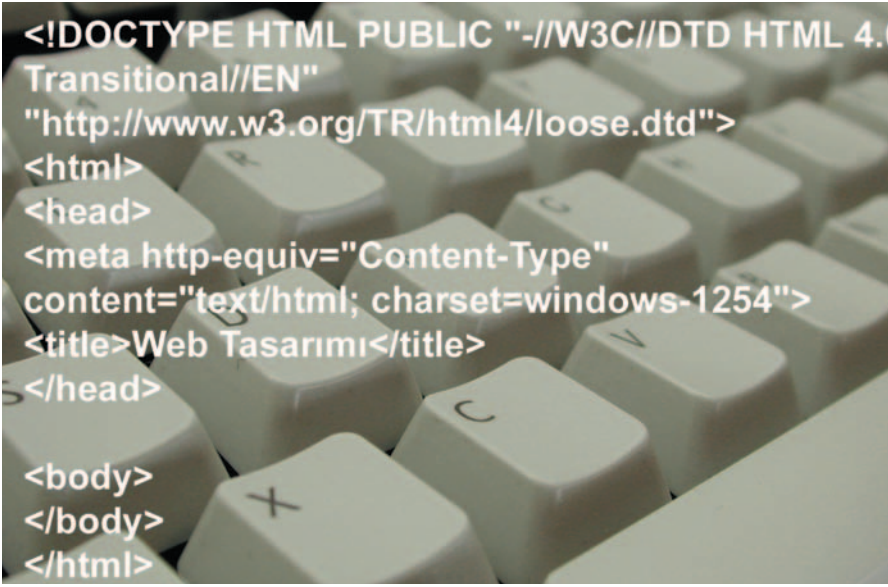
Temel server bilgisi olmayan bir "Webmaster", hazırladığı sayfanın hata vermesinin nedenini bilemediğinden çoğunlukla durumu düzeltemiyor ya da servis sağlayıcının insafına teslim olmak zorunda kalıyor. Soruna kendisi teşhis koyamadığı için, servis sağlayıcının server'da yaptığı küçük bir ayarlanmanın sayfalarının hata vermesine neden olduğunu anlayıp müdahale edemiyor.

Ne yapmak istiyoruz?

Web ile uğraşmayı düşünen kişinin kendisine ilk sorması gereken soru budur.

Bir Web sitesinin oluşturulmasında, aslında farklı uzmanlık alanlarında kendini geliştirmiş kişilerden oluşan bir ekip çalışır. Bu ekipte sayfa grafik çalmasını yapan tasarımcı, sitenin arka planındaki işlevleri oluşturan ve yöneten programcı ve sitenin içeriğini oluşturan, güncelleyen editör; çekirdek kadroyu oluşturur. Tabi bu ideal yapı ülkemizde karşımıza çok az çıkıyor. Ortaya çıkan maliyetler ve

firmaların bu işe ayırdıkları bütçeye hala "gereksiz masraf" olarak bakmaları nedeniyle tüm bu rolleri tek bir kişinin üstlenmesi gibi bir durum ile karşılaşıyoruz. Hal böyle olunca da karşımıza "her şeyden biraz" anlayan, bir nevi "İsveç Çakısı" görünümünde Webmasterlar çıkıyor.

Peki öğrenmeye nereden başlamalıyız?

Tabii ki en başından... Web tasarımını öğrenmek için kendinize uzunca bir süreye ayırmalı ve emek harcamaya gönüllü olmalısınız. İngilizce öğrenirken nasıl önce Gramer ile işe başlıyorsak, Web öğrenmeye de önce kodlarla başlamalıyız. İster tasarımcı, ister programcı olun, Web'in yapıtaşı olan temel HTML bilgisine sahip olmaksızın ilerleyemezsiniz. Kodları öğrenmek için Dreamweaver gibi bir Web editörünü kullanmak şüphesiz faydalı, ancak tasarımı yaparken sık sık programın otomatik olarak yazdığı kodlara dönüp iyice incelemek kaydıyla. Bana gelen e-mailerde en çok sorulan soru şu "Dreamweaver'da harika sayfalar yapıyorum, ancak Türkçe karakterler bozuk çıkıyor, neden?" Bunu soran arkadaşlarımızın birçoğunun, Web tasarımının en başında öğrenmeleri gereken dil kodlamalarından haberleri yok maalesef. Öğrenmeniz gerekenlere ilk baktığınızda bu sizi korkutabilir, yıldırabilir. Ancak bunları pas geçerek iyi bir tasarımcı olamayacağınızı düşünerek kolları sıvamanız gerekiyor.

Öğrenmemiz gerekenleri bir sıraya koymamız gerekirse, aşağıdaki gibi bir sıralama yapmamız mümkün:

Temel Eğitim

- Temel HTML bilgisi: Önce işin alfabesi-

ni öğrenmeliyiz. <head>, <body>, , ,
 gibi HTML dilinin temel yapılarını ve sintakslarını incelemeli ve işlevlerini öğrenmeliyiz.

- Temel CSS bilgisi: Sayfalarımızdaki yazı tiplerini, sayfa düzenini kontrol etmemizi sağlayan CSS (Cascading Style Sheet) dilinin en basit işlevlerini bilmemiz gerekir.
- Temel grafik bilgisi: Sayfalarımızda kullanacağımız resimleri nasıl hazırlayacağımızı, .jpeg ve .gif gibi resim formatları arasındaki farkları, bunları ne zaman tercih edeceğimizi bilmemiz gerekir.
- Temel server bilgisi: Yaptığımız sayfaları sunucuya nasıl yükleyeceğimizi, ftp protokolünün özelliklerini, farklı dosya tipleri için seçmemiz gereken farklı yükleme şekillerini, Windows server, Unix gibi server'ların farklılıklarını en basit şekliyle dahi olsa bilmemiz lazım.

Orta düzey eğitim

- Orta düzey HTML bilgisi: HTML'in yapıtaşlarını öğrendikten sonra, bir üst seviyeye çıkabilir ve HTML kodlarının Javascriptlerle etkileşimleri, frame kullanımları, layer ve div kullanımları gibi konuları incelemeye başlayabiliriz.
- İleri düzey CSS bilgisi: Bu noktada CSS teknolojisinin salt yazıları şekillendirmeye yaramadığını keşfedebilir, CSS kullanarak "yazıcı uyumlu sayfalar" yapabileceğimizi, CSS ve küçük programlama kodları ile sayfa içeriğini kullanıcı tercihlerine göre değiştirebileceğimizi ve sayfanın tüm görünümünü CSS ile kontrol altına alabileceğimizi görebiliriz.
- Programlamaya giriş: Eğer işin programlama kısmında da kendimizi yetiştirmek istiyorsak, artık sayfalarımızı interaktif hale getirebilmek ve ziyaretçilerle iletişim kurabilmek için PHP, ASP, PERL

vb. gibi bir programlama diline yönelebilir ve yavaş yavaş bu dilin kendine has kodlama sistemini öğrenmeye başlayarak, daha önce kullandığımız HTML kodları ile birlikte kullanmaya başlayabiliriz.

İleri düzey eğitim

Bu noktaya geldiğimizde, Web tasarımının yukarıda bahsettiğim temel bilgilerine sahip olduğumuz için, HTML bilgimiz üzerine bu dilin yakın geleceği olan XHTML gibi, XML gibi nispeten yeni teknikleri ya da SSI gibi Apache server'da sayfaları etkileşimli hale getirmemizi sağlayan kod tekniklerini anlamamız, öğrenmemiz ve uygulamamız çok daha kolay olacaktır.

Aynı şekilde, artık bu seviyede ne yöne ilerleyeceğimize de karar vermemiz gerekiyor. Eğer programcı olmayı istiyorsak, seçmiş olduğumuz programlama dilinde çalışmaya devam ederek kendimizi geliştirmeyi sürdürebiliriz. Eğer tasarım boyutunda kalacaksak, farklı sayfa teknikleri üzerine yoğunlaşabiliriz.

Web, her gün değişen ve gelişen bu anlamda sürekli öğrenmeyi gerektiren bir konudur. Bu yazıda özet olarak bahsettiklerim dışında bilinmesi gereken daha onlarca konu vardır aslında. Öğrenmeye en başından başlamadığımız takdirde, örneğin HTML kodlarını bilmeden PHP öğrenmeye kalkarsak, ister istemez başa dönmeye zorlanır ve bu eksikimizden dolayı yeni bir şey öğrenemeyiz.

Zor öğrenilen kolay unutulmaz işte bu yüzden işin kolayına kaçmamak gerekir. Şüphesiz Dreamweaver, GoLive ya da Frontpage gibi programları kullanmak yerine bir text editörü ile kod yazarak sayfa yapın demiyorum. Bu programları kullanmak bize hız kazandırır ve işimizi kolaylaştırır. Ancak Dreamweaver'ı kullanmayı bilmek, HTML'i bilmenin yerine geçemez. Aynı İngilizce bilmek yerine cebinizde sözlük taşımak gibi bir durumdur bu! Ayrıca, altyapınız ne kadar sağlam olursa, bu programlardan elde edeceğiniz verim de o kadar artar. Web'i öğrenmek için en iyi kaynak, yine Web'in kendisi üstelik. Yukarıda bahsettiğim konuları derinlemesine öğreten birçok site mevcut. Bunlar içinde en iyi içeriğe sahip olanlardan bir tanesi de Webmonkey (www.webmonkey.com) içeriğini başlangıç, orta düzey ve ileri teknikler olarak sınıflandırmış olan sitede size gerekli olan tüm bilgiler mevcut.

Herkese iyi tasarımlar diliyorum. **ML**